

Thiết kế hoạt động dạy học môn Toán lớp 1 theo hướng tích hợp

Trần Thị Hà Vân*, Lê Duy Cường**

*Lớp CHGDTH, Khóa 11 Trường Đại học Đồng Tháp

**Trường Đại học Đồng Tháp, Tác giả liên hệ

Received: 29/9/2024; Accepted: 7/10/2024; Published: 14/10/2024

Abstract: Integrated teaching is an inevitable trend in modern teaching that has been applied in Vietnam in recent years. Integrated teaching will contribute to developing special capacity, especially problem-solving capacity for students. The article presents some theoretical issues on integrated teaching. On that basis, the author proposes a process of designing integrated teaching activities for grade 1 mathematics, contributing to improving the quality of teaching mathematics in primary schools.

Keywords: Integrated teaching, teaching activity design, Math 1

1. Đặt vấn đề

Dạy học tích hợp (DHTH) là một trong các phương thức dạy học theo hướng phát triển năng lực (PTNL) được xác định trong Chương trình Giáo dục phổ thông 2018. Trong Chương trình môn Toán lớp 1 với hai nội dung Số và phép tính, Hình học và đo lường có nhiều chủ đề, bài học có thể thiết kế các hoạt động dạy học theo hướng tích hợp (TH) với hình thức TH liên môn với các môn: Tự nhiên và Xã hội, Mỹ thuật, Tiếng Việt, Đạo Đức... góp phần thực hiện mục tiêu phát triển toàn diện theo Chương trình Giáo dục phổ thông 2018.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Một số khái niệm

2.1.1. Dạy học TH

Chương trình GDPT 2018 xác định DHTH là định hướng dạy học giúp học sinh (HS) phát triển khả năng huy động tổng hợp kiến thức, kỹ năng (KN)... thuộc nhiều lĩnh vực khác nhau để giải quyết hiệu quả các vấn đề trong học tập và trong cuộc sống, được thực hiện ngay trong quá trình lĩnh hội tri thức và rèn luyện KN; phát triển được những năng lực (NL) cần thiết, nhất là NL giải quyết vấn đề (GQVĐ) [1].

2.1.2. Dạy học môn Toán theo hướng TH

Dạy học môn Toán theo hướng TH là quá trình GV thiết kế, tổ chức và hướng dẫn HS biết huy động tổng hợp các kiến thức, KN thuộc nhiều môn học, nhiều lĩnh vực khác nhau nhằm giải quyết các nhiệm vụ toán học; thông qua đó hình thành những kiến thức và KN mới; phát triển những NL cần thiết, nhất là NL GQVĐ trong học tập và thực tiễn cuộc sống [4].

Dạy học môn Toán theo hướng TH tạo được sự liên kết giữa các nội dung học tập, giúp người học

hiểu sâu sắc hơn các nội dung ấy, PTNL làm việc và thấy được ứng dụng của kiến thức trong thực tiễn.

2.2. Đặc điểm dạy học môn Toán theo hướng TH

Theo Nguyễn Thị Châu Giang, Trần Anh Tuấn và Trịnh Công Sơn (2018) [3] thì dạy học môn Toán theo hướng TH có các đặc điểm cơ bản sau:

a) *Về mục tiêu:* TH một cách hợp lý mục tiêu môn Toán với mục tiêu của các môn học khác. Qua đó phát triển các phẩm chất và NL cần thiết cho HS, đặc biệt là NL vận dụng mối liên hệ giữa tri thức toán học với tri thức thuộc các lĩnh vực của các môn học khác để GQVĐ.

b) *Về nội dung:* Cung cấp cho HS các thông tin của nhiều lĩnh vực, gắn liền với đời sống thực tiễn, tạo ra được môi trường thuận lợi để HS huy động tổng hợp các kiến thức, KN của nhiều môn học để giải quyết các vấn đề học tập.

c) *Về phương pháp, hình thức tổ chức dạy học:* Hình thức tổ chức thường được sử dụng là tổ chức hoạt động nhóm. Đồng thời GV thường sử dụng kết hợp phương pháp dạy học môn Toán với các phương pháp dạy học bộ môn liên quan nhằm giúp HS chủ động, tích cực phát huy được vốn kinh nghiệm của bản thân trên nhiều lĩnh vực trong quá trình giải quyết các vấn đề học tập, qua đó đạt được mục tiêu dạy học.

d) *Về phương pháp và công cụ kiểm tra, đánh giá:* GV chủ yếu sử dụng các phương pháp đánh giá quá trình, các công cụ có thể thu thập được nhiều dạng thông tin, dữ liệu khác nhau.

2.3. Quy trình thiết kế hoạt động dạy học môn Toán lớp 1 theo hướng TH

- *Bước 1:* Lựa chọn bài dạy TH: Khi lập kế hoạch

dạy học môn Toán ở đầu năm học GV cần rà soát nội dung chương trình, yêu cầu cần đạt với các môn học khác để lựa chọn bài dạy TH. Chọn một bài dạy môn Toán làm “xương sống” cho bài dạy TH, từ đó các ý tưởng TH sẽ được phát triển từ nội dung chính này.

- **Bước 2: Xác định yêu cầu cần đạt:** Việc xác định yêu cầu cần đạt bài dạy TH cần xuất phát từ ý tưởng trung tâm để thiết kế hoạt động dạy học TH. Ngoài yêu cầu cần đạt về kiến thức, KN liên quan đến môn Toán, GV cần xác định thêm mục tiêu của nội dung TH trong kế hoạch bài dạy.

- **Bước 3: Lựa chọn hoạt động trong kế hoạch bài dạy để TH:** Theo công văn 2345/BGDĐT - GDTH thì kế hoạch bài dạy bao gồm 4 hoạt động: Mở đầu (Khởi động), Hình thành kiến thức mới, Luyện tập – Thực hành và Vận dụng. Tuy nhiên không phải hoạt động nào cũng có thể thiết kế các hoạt động dạy học TH. Vì vậy, sau khi chọn được bài học TH để làm “xương sống” cho bài dạy TH, GV cần lựa chọn hoạt động dạy học để thiết kế các hoạt động TH.

- **Bước 4: Xác định phương pháp, hình thức tổ chức dạy học:** GV cần lựa chọn phương pháp, hình thức dạy học phù hợp để đảm bảo đạt được các yêu cầu cần đạt đã xác định của kế hoạch bài dạy. GV cần sử dụng phối hợp các phương pháp, hình thức dạy học sao cho HS chủ động, tích cực thể hiện những hiểu biết của bản thân về những vấn đề sẽ được tìm hiểu trong bài học từ đó lĩnh hội kiến thức và vận dụng kiến thức giải quyết các vấn đề trong thực tiễn cuộc sống.

- **Bước 5: Thiết kế các hoạt động dạy học:** Thiết kế các hoạt động dạy học là khâu quan trọng nhất của quá trình dạy học vì trong quá trình này, GV phải thiết kế các hoạt động giúp HS khai thác kiến thức của các môn học để tìm tòi, khám phá tri thức, thực hành luyện tập và vận dụng tri thức của các môn học để giải quyết các tình huống trong học tập môn Toán từ đó góp phần hình thành và PTNL cho HS.

2.4. Ví dụ minh họa: Thiết kế hoạt động thực hành và trải nghiệm “Em đi bộ theo luật giao thông” [2] ở hoạt động thực hành bài tập 1, 2 (Toán 1, Bộ Chân trời sáng tạo, trang 78 – 80) theo hướng TH như sau:

Bước 1: Lựa chọn bài dạy TH: Qua rà soát nội dung chương trình và yêu cầu cần đạt của các môn học lớp 1 nhận thấy bài tập 1, 2 trong hoạt động thực hành và trải nghiệm “Em đi bộ theo luật giao thông” có cơ hội TH với các môn như sau:

- Môn Tự nhiên và xã hội: Bài “Đi đường an toàn” (TN&XH1, Bộ CTST, Trang 60)

- Môn Đạo đức: Bài “Phòng, tránh tai nạn giao

thông” (Đạo đức 1, Bộ CTST, Trang 59)

- Môn Mỹ thuật: Vẽ (tô màu) các biển báo giao thông hoặc sưu tầm các biển báo giao thông.

- TH giáo dục quyền con người: Chấp hành luật giao thông đường bộ.

Bước 2: Xác định yêu cầu cần đạt. Qua hoạt động HS cần đạt các yêu cầu sau:

- Nhận biết và xác định được vị trí, số thứ tự qua hình ảnh minh họa.

- Nhận biết và gọi đúng tên hình tam giác, hình vuông, hình tròn.

- Nêu được tên và ý nghĩa của các biển báo giao thông.

- Nhận biết được sự cần thiết của việc chấp hành nghiêm chỉnh luật giao thông.

- Biết hậu quả khi không chấp hành các quy định về an toàn giao thông.

Bước 3: Lựa chọn hoạt động trong kế hoạch bài dạy để TH: Hoạt động luyện tập, thực hành (Bài tập 1, 2 trang 79) và hoạt động vận dụng.

Bước 4: Xác định phương pháp, hình thức tổ chức dạy học: Sử dụng phương pháp trực quan, phương pháp hỏi – đáp, thực hành, thảo luận nhóm.

Bước 5: Thiết kế các hoạt động dạy học

a) **Hoạt động khởi động:** GV tổ chức cho HS tham gia trò chơi “Đèn xanh, đèn đỏ”.

- GV chia lớp làm 4 nhóm. Mỗi nhóm xếp thành 1 hàng dọc tạo thành đoàn tàu đang di chuyển, bạn đầu tiên sẽ làm tài xế để điều khiển đoàn tàu của nhóm mình.

- GV hô: Đoàn tàu xuất phát. Các con phải thực hiện động tác lái tàu và kêu bimbim.

- GV hô: Đèn vàng, đèn vàng. Bạn điều khiển đoàn tàu ra hiệu cho các bạn di chuyển chậm lại.

- GV hô: Đèn đỏ, đèn đỏ. Bạn điều khiển đoàn tàu ra hiệu cho các bạn dừng lại.

- GV hô: Đèn xanh, đèn xanh. Bạn điều khiển ra hiệu cho đoàn tàu tiếp tục chạy.

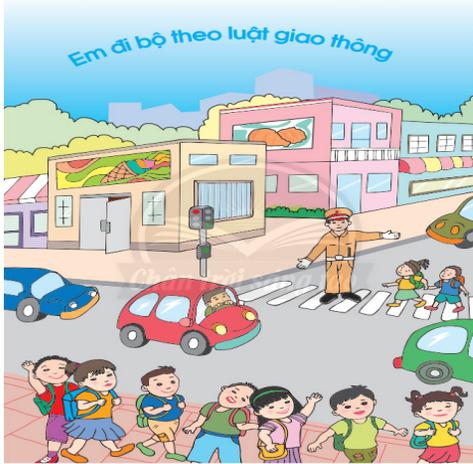
Qua trò chơi các con cần làm gì khi tham gia giao thông? (Thực hiện nghiêm các quy định đèn tín hiệu giao thông khi tham gia giao thông).

b) **Hoạt động luyện tập – thực hành (TH kiến thức môn TN&XH; Đạo đức và TH giáo dục quyền con người)**

Bài tập 1: GV tổ chức cho các nhóm quan sát tranh (nhóm đôi) đọc yêu cầu và thảo luận để trả lời hai câu hỏi của bài tập 1:

a) Tính từ phải sang trái, bạn thứ năm mặc áo màu gì?

b) Bạn mặc áo đỏ ở vị trí nào trong hàng?

Thực hành và trải nghiệm

- Kết thúc thảo luận GV yêu cầu trình bày kết quả làm việc của nhóm trước lớp. Cả lớp nhận xét.

- GV cho các nhóm đổ nhau về vị trí của các bạn trong hàng. (Ví dụ: Tính từ phải sang trái (hay từ trái sang phải), bạn thứ ba (thứ sáu, thứ hai) mặc áo màu gì?)

- GV TH kiến thức liên quan đến an toàn giao thông ở môn TN&XH, môn Đạo đức qua các câu hỏi:

+ Khi tham gia giao thông các con cần đi bên nào? (Đi bên phải).

+ Khi đi bộ các con đi như thế nào để an toàn? (Đi trên vỉa hè bên phải phần đường dành cho người đi bộ).

+ Khi qua ngã tư, ngã ba đường có đèn tín hiệu giao thông, các con cần làm gì? (Tuân thủ theo hiệu lệnh đèn tín hiệu giao thông).

+ GV cho HS mô tả hình dạng, màu sắc của đèn tín hiệu giao thông cho người đi bộ và đi xe).

+ Khi qua đường có vạch kẻ đường các con cần làm gì? (Đi đúng phần có vạch kẻ đường dành cho người đi bộ và khi qua đường cần quan sát trước, sau và hai bên đường).

+ Quan sát tranh cho biết các bạn nhỏ trong tranh tham gia giao thông đúng không? Vì sao con biết?

Bài tập 2: GV nêu câu hỏi: Con đã từng gặp những biển báo giao thông nào? Các biển báo giao thông con gặp có màu gì? Có hình dạng nào?

Giao nhau với đường sắt không có rào chắn

Cầu vượt qua đường cho người đi bộ

Cấm đi xe đạp

- GV cho HS quan sát 3 biển báo giao thông và thảo luận (nhóm đôi) trả lời 2 câu hỏi:

a) Hình dạng, màu sắc của mỗi biển báo?

b) Ý nghĩa của mỗi biển báo.

- GV khuyến khích HS sử dụng các hình đã học để mô tả hình dạng của các biển báo. Tổ chức cho các nhóm trình bày kết quả làm việc của nhóm trước lớp. Cả lớp nhận xét.

- GV TH kiến thức liên quan đến an toàn giao thông ở môn TN&XH, môn Đạo đức qua các câu hỏi:

+ Trên đường đi khi gặp những biển báo giao thông con cần làm gì? (Chấp hành theo quy định của biển báo)

+ Nếu khi tham gia giao thông mà bố, mẹ hoặc người thân chưa chấp hành các quy định biển báo giao thông con cần làm gì? (Đưa ra lời khuyên để mọi người chấp hành nghiêm các quy định của biển báo).

+ Con hãy cho biết những hậu quả khi không chấp hành các quy định giao thông? (Bị thương, hư hao tài sản thậm chí dẫn tới tử vong)

c) Hoạt động vận dụng (TH kiến thức môn mỹ thuật)

- GV cho HS vẽ (tô màu) một số biển báo giao thông thường gặp.

- Suy tầm các biển báo giao thông qua tranh, ảnh, sách, báo.

3. Kết luận

DHTH là định hướng dạy học góp phần PTNL HS và là biện pháp hữu hiệu để tiết kiệm thời gian và giảm tải kiến thức. Tuy nhiên, trong quá trình áp dụng GV cần lựa chọn được nội dung TH, đồng thời lồng ghép các nội dung TH vào các hoạt động dạy học môn Toán cho HS lớp 1 một cách hợp lý để giúp HS lĩnh hội tri thức và biết cách khai thác kiến thức của các môn học để giải quyết các vấn đề trong thực tiễn cuộc sống.

Tài liệu tham khảo

[1]. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018). *Chương trình Giáo dục phổ thông môn Toán*. Hà Nội.

[2]. Trần Nam Dũng (Tổng chủ biên) và cộng sự (2023). *Toán 4*. NXB Giáo dục Việt Nam

[3]. Nguyễn Thị Châu Giang và Trịnh Công Sơn (2018). *Khai thác tình huống dạy học toán ở tiểu học theo định hướng TH*. Tạp chí Khoa học Trường Đại học Sư phạm Hà Nội, số 63, 5/2018, tr. 9-17.

[4]. Đỗ Đức Thái, Đỗ Tiến Đạt (2016). *Dạy học TH trong môn Toán ở trường phổ thông*. Tạp chí Khoa học giáo dục, Số 129.